

Over mammoeten en muizen ...

Standpunt van het Antwerps Advokatenkollektief in verband met massale huiszoeken

Vooraf

Bepaalde kranten of tijdschriften beweren dat de mammoet-actie een bewijs is dat er geen sprake is van infiltratie binnen links vanwege de gerechtelijke instanties.¹

Men vergeet hierbij de analyse te maken dat het niet bepaald traditioneel links is, dat gevisieerd werd door deze actie, doch wel enkele anarchistische groepjes of individuen en een aantal groeperingen met humanitaire doeleinden.

Wij zijn ook niet zo zeker als minister Gol dat binnen links in plaats van binnen rechts moet gezocht worden. Het geval Gardiner is te recent en te duidelijk om het te kunnen vergeten. Wij vinden de hypothese van senator Serge Moureaux, die stelt dat de aard van de bomaanslagen zelf erop wijst dat het gaat om een gestructureerde organisatie met hulp van de geheime diensten van één of andere grootmacht, de moeite waard om ze in het achterhoofd te houden.²

Wij zullen binnen dit kort bestek ook de oprichting van het nieuwe 'Interpositionele Anti-Terreurkorps' niet betrekken. Noteren we dus enkel dat er een zogenaamd kollege voor de bestrijding van het terrorisme, onder rechtstreekse leiding van de minister van justitie, en de 'Interforce-Groupe', gecentraliseerd bij de generale staf van de rijkswacht, ter bestrijding van het terrorisme werden opgericht.³

Ook laten we ons voorlopig niet in met het probleem van de huiszoeken bij parlementairen en hun onschendbaarheid, dat reeds uitvoerig werd behandeld in het parlement.⁴

Wij blijven ook niet lang stilstaan bij allerlei speculaties waarom de actie uiteindelijk op touw werd gezet. Omdat men dacht zodoende de C.C.C. te kunnen oprollen? In die optiek baarde de mammoet-actie in elk geval een muis! Of omwille van de fichering?⁵ Of om de publieke opinie het idee te geven dat er tenminste iets gedaan werd? De minister zelf noemt het een scholing van de ordediensten in deze materie.⁶

1. Zo b.v. DE MOOR, F., In de sporen van de mammoet, Knack van 24/10/84, p. 12.

2. LEFEVRE, G., Mais qui se cache dans l'ombre du terrorisme en Belgique? Un entretien avec le sénateur MOUREAUX, S., La Cité van 27/11/84.

3. GEERTS, P., 'Gol: Vuurproef voor nieuw anti-terreurkorps', De Morgen van 4/10/84, p. 5.

4. Interpellatie v/d heren HUMBLET en LALLEMAND tot de vice-eerste minister en minister van Justitie GOL, Beknopt verslag van de Senaat, vergadering van 26/10/84, p. 80 e.v.

5. In die zin TOUSSAINT, PH., Editorial, Le Journal des Procès, 2/11/84, p. 4 en 5.

6. Stève Polus, C.C.C., Mammoth & C°: Gol, J., du terrorisme intellectuel ou terrorisme tout court, Pourquoi Pas? 24/10/84, p. 22.

Dient het ook nog voor de zoveelste maal herhaald te worden dat een kritische analyse van de mammoet-actie niet automatisch impliceert dat de aanslagen van de C.C.C. worden goedgekeurd?

Over huiszoekingen

Van minister Gol en zijn partij kan men moeilijk verwachten dat zij artikel 10 van de Grondwet, waarin de onschendbaarheid van de woning wordt gewaarborgd, willen afschaffen.

Er weze aan herinnerd dat dit grondwettelijk principe ook werd aanvaard door de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van 10 december 1948⁷ en herhaald werd in artikel 8 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950.⁸

Het principe van de onschendbaarheid van de woning 'dwingt zowel de wetgever bij het invoeren van de nieuwe wetten, als de rechter bij de beoordeling van het al dan niet wettelijk zijn van een uitgevoerde huiszoeking, er rekening mee te houden.'⁹

Alle rechtsleer en rechtspraak is het er over eens dat 'de huiszoeking, die een aantasting is van dit principe, geldt als een uitzondering en strikt dient te worden uitgelegd.'¹⁰

Zij wordt hoofdzakelijk geregeld in de artikelen 87 en 88 van het Wetboek van Strafvordering en 'kan dus alleen plaats hebben indien er *vooraf ernstige aanwijzingen van een misdrijf* aanwezig zijn. Het vooraf bestaan van deze aanwijzingen is een wezenlijke vereiste voor de geldigheid van de huiszoeking.'¹¹

Senator Lallemand stelt terecht dat er ernstige sporen van schuld in verband met een vastgesteld misdrijf moeten aanwezig zijn en dat de mammoet-operatie dan ook indruist tegen de Grondwet en de terzake geldende wetten.¹²

In een debat op de franstalige radio repliceerde minister Gol nogal zwak dat deze regel enkel zou verhinderen dat er huiszoekingen zouden verricht worden in een ganse wijk.¹³

Als men weet dat de huiszoekingen gebeurden op basis van uiterst vage aanwijzingen enerzijds, en op basis van een lijst met namen van mensen, die ooit eens bij één of andere actie betrokken waren of sympathie hadden betoond voor 'buitenlandse' terroristische groepen anderzijds, kan men moeilijk volhouden

7. Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de UNO, B.S., 31/3/49.

8. Wet van 13/5/55 houdende goedkeuring van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4/11/50 en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20/3/52 te Parijs, B.S. dd. 19/8/55.

9. VANHOUDT, C., Het zoekingsrecht en de aantastingen van de onschendbaarheid van de woning, R.W., 1959-1960, kol. 109.

10. VIAENE, L., Huiszoeking en Beslag in Strafzaken, A.P.R. p. 42. Zo ook VANHOUDT, C., o.c., kol. 108; SUTENS, J.H., Les Nouvelles, l'Instruction - La Chambre du Conseil, p. 397, nr. 131 en Pandectes Belges, Perquisitions, kol. 311 nr. 17.

11. VIAENE, L., o.c., p. 43.

12. Zie noot 4 en LEFEVRE, G., Terrorisme et Mammouth: un jeu dangereux au travers des médias, La Cité, 6/12/84.

13. P. GE/J.L. 'Operatie-Mammoet tegen C.C.C.', De Morgen, 22/10/84 en zie ook noot 6.

dat er vooraf ernstige aanwijzingen bestonden van een misdrijf, tegen de personen bij wie een huiszoeking werd verricht, zoals door de wet, de rechtsleer en de rechtspraak wordt vereist.¹⁴

Minister Gol zelf heeft trouwens toegegeven in een interview met *Pourquoi pas?* dat de aktie nogal blindelings werd uitgevoerd.

Gevolgen van de onwettigheid

Vermits de mammoet-aktie als onwettig dient beschouwd te worden, is het dan ook duidelijk dat de overtuigingsstukken, die in beslag werden genomen, op allerlei wijze mogen gebruikt worden.

Ook de betreffende processen-verbaal, die terzake werden opgesteld, zijn behept met nietigheid.¹⁵

Daar dergelijke illegale akties op juridisch gebied geen enkel effect sorteren, dient de gerechtelijke overheid toch waakzaam te zijn dat, indien zij enig bewijsstuk wil verzamelen tegen de daders van de bomaanslagen, zij dit op deze manier niet verspilt.

Bovendien stelt zich de vraag naar de verantwoordelijkheid van deze onwettige praktijken. Artikel 148 van het Strafwetboek straft de magistraat, de ambtenaar of agent, die een ongeoorloofde huiszoeking verricht.¹⁶

Waar de traditionele rechtsleer stelt dat de wetgever door onafhankelijkheid te geven aan de onderzoeksrechter tegenover het Openbaar Ministerie, heeft willen beletten dat ondermeer het recht tot huiszoeking wordt misbruikt¹⁷, roept de mammoet-aktie terecht vragen op wat deze onafhankelijkheid betreft.¹⁸

In deze aktie zouden de onderzoeksrechters maar al te gemakkelijk de verantwoordelijkheid van zich kunnen afschuiven, omdat de aktie van bovenuit werd gepland.

Uiteindelijk berust alle verantwoordelijkheid bij de minister van justitie, maar overtredingen van de regels door de overheid worden zelden veroordeeld en weerstand ertegen bijna nooit vrijgesproken.¹⁹

Nochtans poneert eminente rechtsleer dat het zich — zelfs met geweld — verzetten tegen manifest illegale huiszoekingen, wettige zelfverdediging is.²⁰

In elk geval is het Antwerps Advokatenkollektief van mening dat de gezamenlijke rechtswereld dergelijke praktijken, die als reactie op terreurdaden op hun beurt de democratie in gevaar brengen, dient af te keuren, zodat zij zich in de toekomst niet meer kunnen herhalen.

14. Pandectes Belges, o.c., kol. 312, nr. 20. 'Nous croyons donc qu'il serait illégal de requérir d'une façon vague et générale à charge d'inconnus et inviter en conséquence le juge d'instruction à perquisitionner chez une série d'individus soupçonnés de détenir ou de recéler en délit certains objets.'

15. BRAAS, Ad., Traité élémentaire de l'Instruction Criminelle, p. 127.

16. BRAAS, Ad., o.c., p. 126.

17. LEFEVRE, G., Terrorisme et Mammouth: un jeu dangereux au travers des médias, La Cité dd. 6/12/84.

19. VERHAEGEN, J., La protection pénale contre les Excès de Pouvoir et la Résistance légitime à l'Autorité, p. 16-17.

20. BRAAS, Ad., o.c., p. 128.

Het Antwerps Advokatenkollektief deelt dan ook de vrees van senator Humblet, die waarschuwt voor de lokroep naar een autoritair bewind, beeld dat de aktie mammoet hoedanook oproept.²¹

namens het A.A.K.,
Norbert Verbeke

21. zie noot 4.